

เล่าเรื่องผ่านภาพ
ทราบประวัติ “สุนทรภู่”

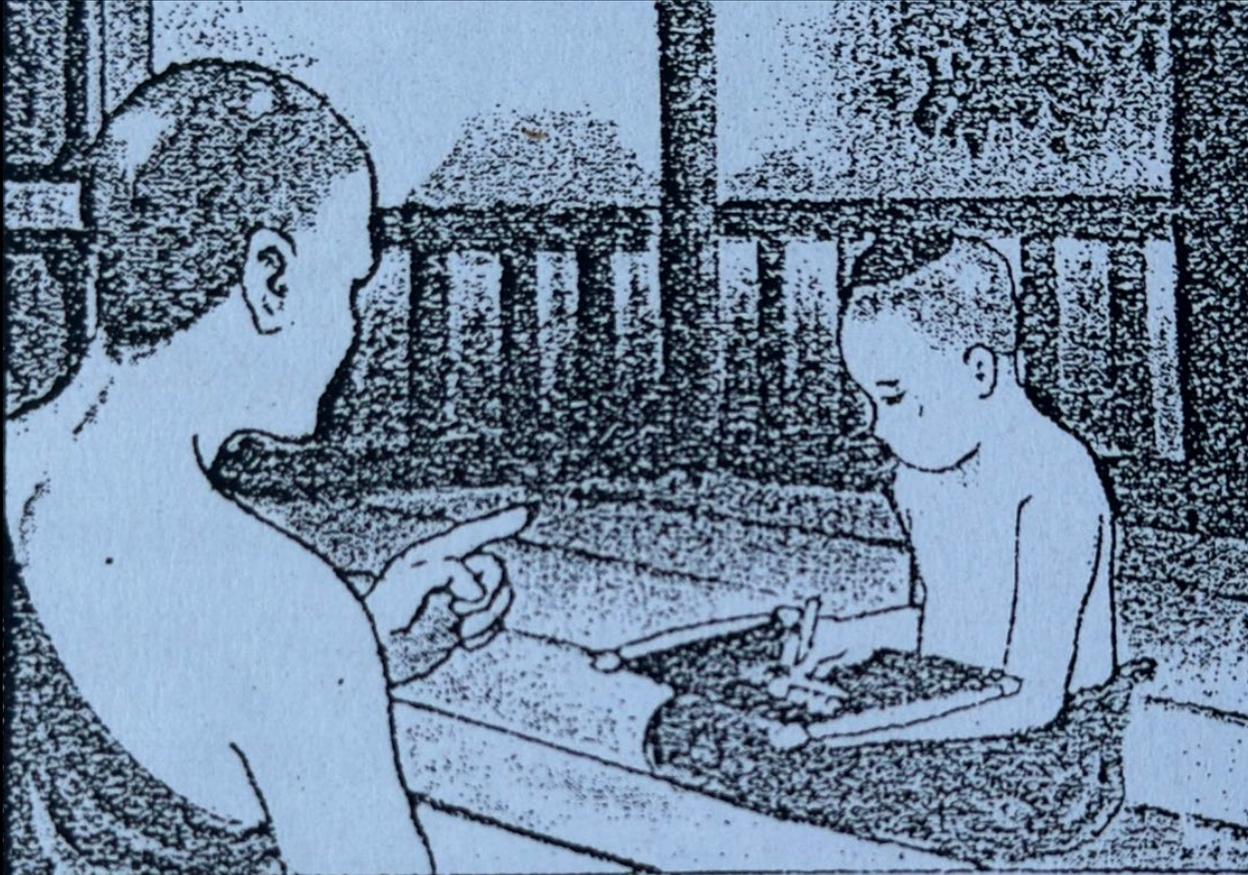
พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

- บิดา เป็นชาวบ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
  - มารดา เป็นนางนมของพระธิดาในกรมพระราชวังหลัง
- สุนทรภู่ เกิดได้ไม่นาน บิดา มารดา ก็แยกทางกัน

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

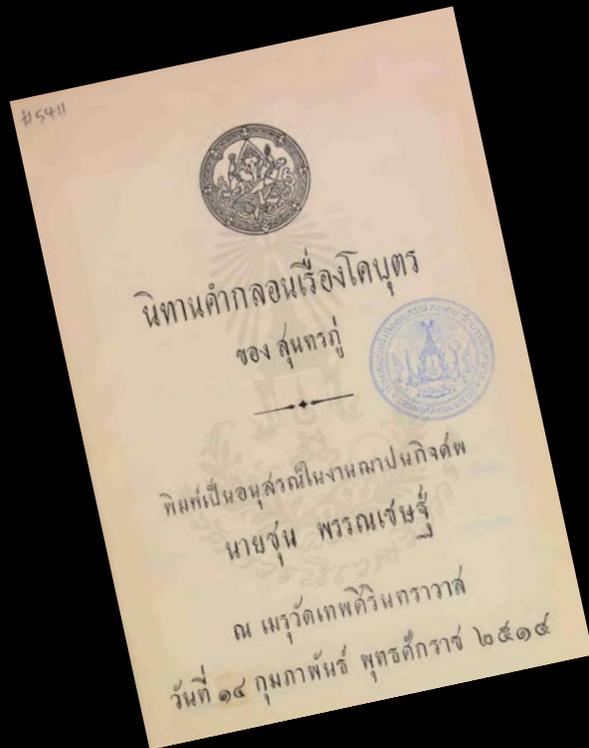

บิดากลับไปบวชพระ ที่บ้านกร่ำ จังหวัดระยอง
สุนทรภู่จึงอาศัยอยู่กับมารดาที่พระราชวังหลัง และ
ได้ถวายตัวเป็นข้าในกรมพระราชวังหลังตั้งแต่เด็ก

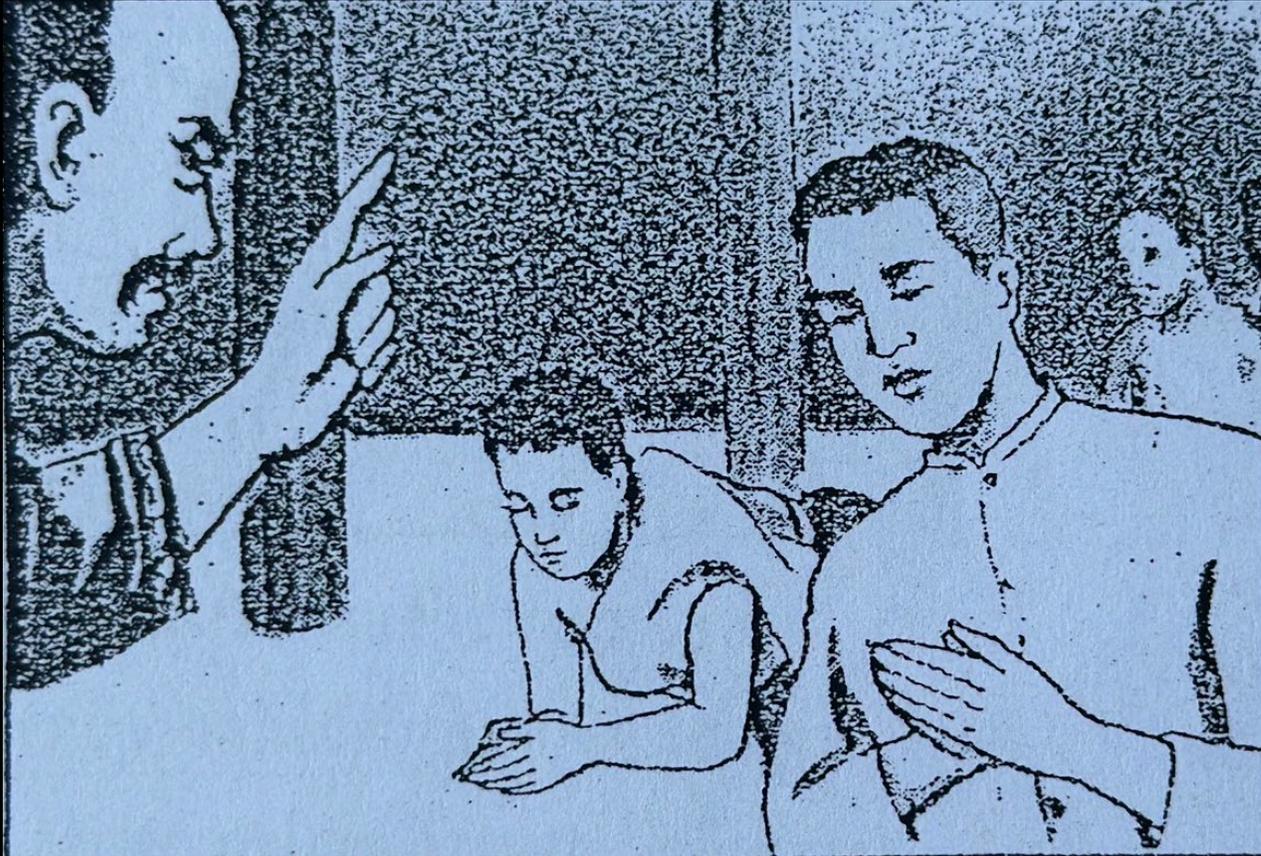

เมื่อรู้ความ มารดาพาไปฝากเรียนหนังสือที่วัดชีปะขาว
(ปัจจุบันคือ วัดศรีสุदारาม) ริมคลองบางกอกน้อย จน
รู้หนังสือทำการเสมียนได้ และเคยเป็นเสมียน
นายระวางกรมพระคลังสวน

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

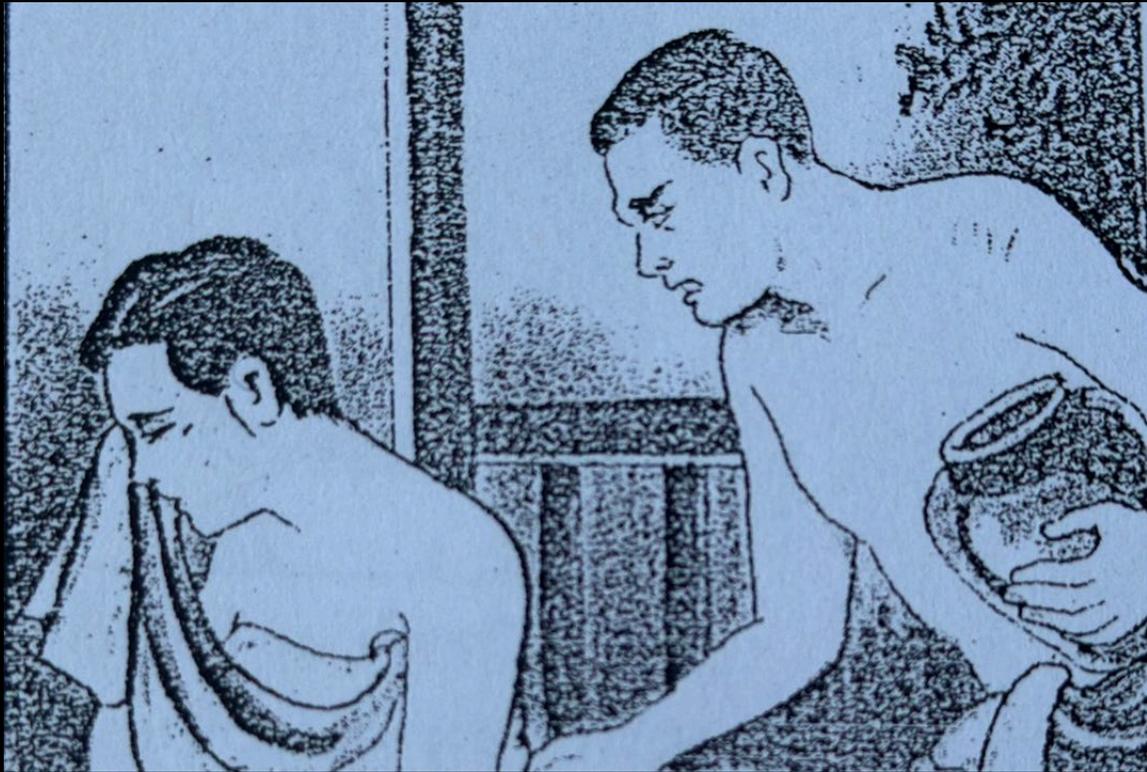
สุนทรภู่ไปชอบพอกับผู้หญิงชื่อจัน เป็นสตรีชาววัง
เขียนเพลงยาวถึงกันจนเกิดเรื่อง ความทราบถึงกรม
พระราชวังหลัง ด้วยเหตุลอบรักใคร่กับสตรีฝ่ายใน
จึงรับสั่งให้จองจำทั้งชายและหญิง

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

เมื่อกรมพระราชวังหลังทิวงคต สุนทรภู่ได้รับการปลดปล่อยให้เป็นอิสระ เมื่อพ้นจากโทษการจองจำ จึงเดินทางไปหาบิดาที่จากกันกว่า ๒๐ ปี ที่บ้านกร่ำ เมืองแกลง จังหวัดระยอง แต่การเดินทางครั้งนี้ สุนทรภู่อกลับล้มป่วย เจ็บหนักเกือบถึงแก่ชีวิต

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

เมื่อกลับจากเมืองแกลง สุนทรภู่ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กของพระองค์เจ้าปฐมวงศ์ พระโอรสองค์เล็กของกรมพระราชวังหลัง ซึ่งผนวชอยู่ที่วัดระฆัง และได้แต่งงานกับนางจัน สมดังปรารถนา

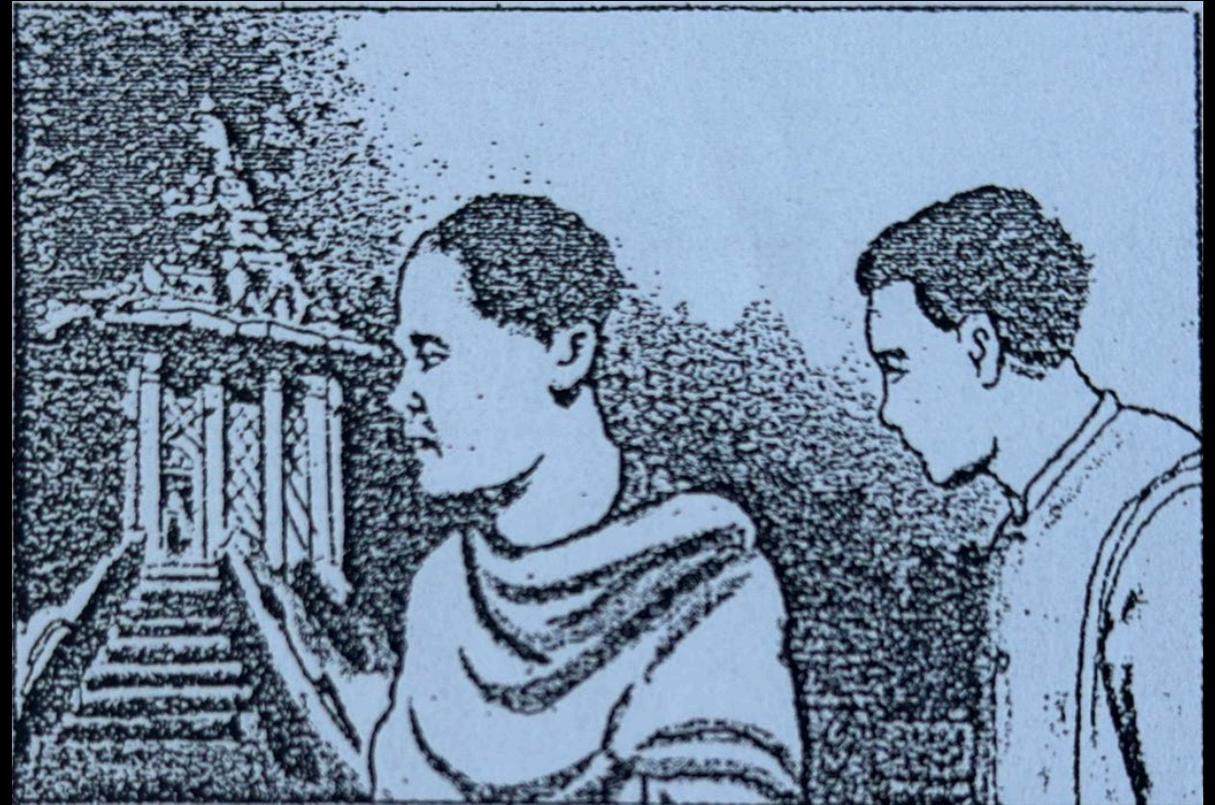

แต่ชีวิตของสุนทรภู่มิได้ปกติสุขนัก ด้วยนางจันมีนิสัยขี้หึงแสนงอน สุนทรภู่เองก็เที่ยวเตร่กินเหล้าอยู่เสมอ แต่งงานได้ไม่นานก็ระหองระแหงกับแม่จันบ่อยครั้ง

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

สุนทรภู่ตามเสด็จกลับถึงกรุงเทพฯ ในเดือน ๓ ปี ๒๓๕๐ โดยสุนทรภู่ได้มีบุตรกับแม่จัน ๑ คน ชื่อหนูพุด แต่ชีวิตครอบครัวก็ยังไม่ราบรื่น ในที่สุดสุนทรภู่กับแม่จันก็แยกทางกัน พระองค์เจ้าจงดล (เจ้าครอกทองอยู่) จึงได้รับอุปการะหนูพุดไว้

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

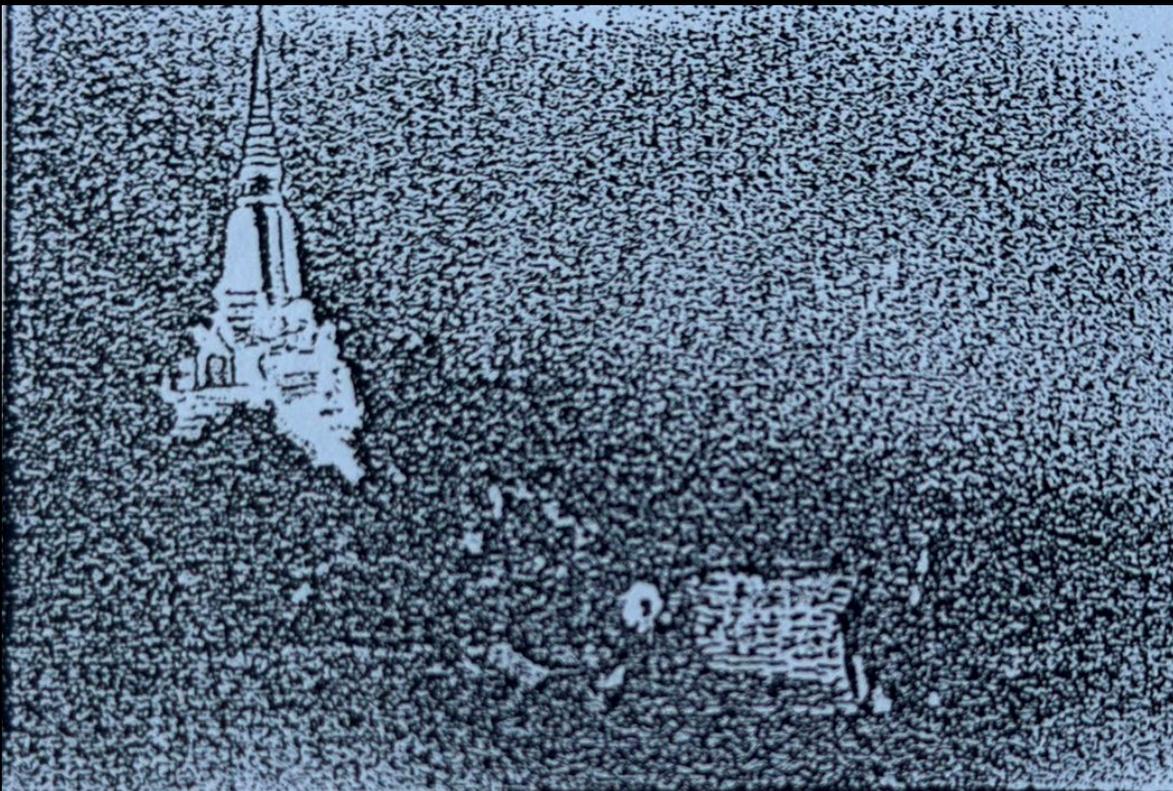

นอกจากนี้ ทรงพระราชทานที่ดินให้ปลูกเรือนอยู่ใต้ท่าช้าง และมีตำแหน่งเฝ้าเป็นนิจ แม้เวลาเสด็จประพาสก็โปรดให้ลงเรือพระที่นั่ง เป็นพนักงานอ่านเขียนในเวลาทรงพระราชนิพนธ์ และได้เป็นครูสอนหนังสือถวายพระเจ้าลูกยาเธอ เจ้าฟ้าอาภรณ์

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

เมื่อสิ้นรัชกาลที่ ๒ ไพร่ธรรมดาคนหนึ่งที่ได้มีโอกาสสูงสุดในชีวิต ได้เป็นกวีที่ปรึกษาในราชสำนักก็หมดวาสนา สุนทรภู่จึงลาออกจากราชการและไปบวชเพื่อสนองพระมหากรุณาธิคุณ และได้เดินทางไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทอง ที่อยุธยา แต่ง “นิราศภูเขาทอง” ขึ้น ซึ่งนิราศเรื่องนี้ได้รับยกย่องว่าเป็นนิราศยอดเยี่ยม

เมื่อกลับจากอยุธยา สุนทรภู่ไปจำพรรษาอยู่ที่วัดอรุณราชวราราม เจ้าฟ้ากุณฑลทิพยวดีในรัชกาลที่ ๒ ทรงฝากเจ้าฟ้ากลางและเจ้าฟ้าปิ๋ว พระโอรสให้เป็นศิษย์สุนทรภู่ การมีศิษย์ชั้นเจ้าฟ้า ทำให้สุนทรภู่สุขสบายขึ้น ต่อมาได้ข้ามฟากมาจำพรรษาที่วัดพระเชตุพนฯ เนื่องจากสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรสทรงชักชวนให้มาอยู่ด้วยกัน

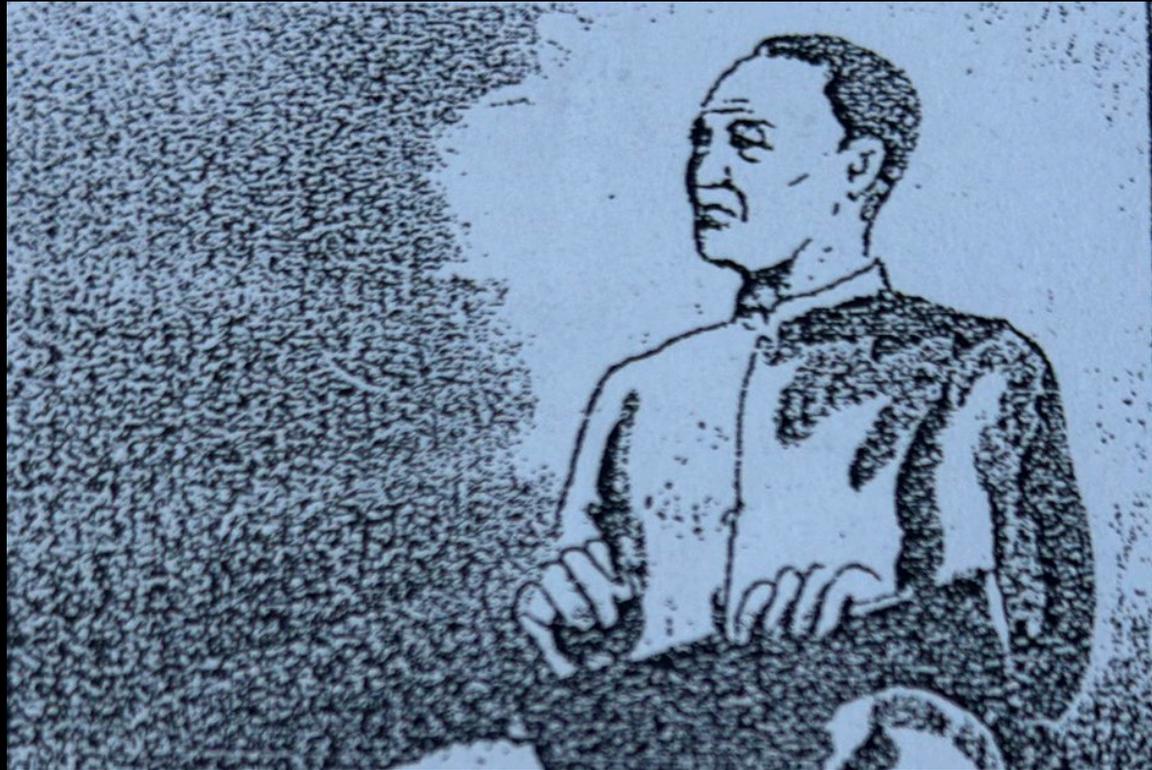
พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

สุนทรภู่อายุได้ ๑๕ ปี ท่านเลิกจากสมณเพศมาถวายตัวกับ
พระเจ้านั่งงยาเธอ เจ้าฟ้ากรมอิศเรศรังสรรค์ (ต่อมาคือ
พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว) แต่งตั้งสุนทรภู่เป็น
“พระสุนทรโวหาร” เจ้ากรมอาลักษณ์ฝ่ายพระราชวังบวร
โดยแก้หนังสือ ๓ เรื่องคือ นิราศเมืองเพชร บทละครเรื่อง
อภัยนุราช และพระราชพงศาวดาร

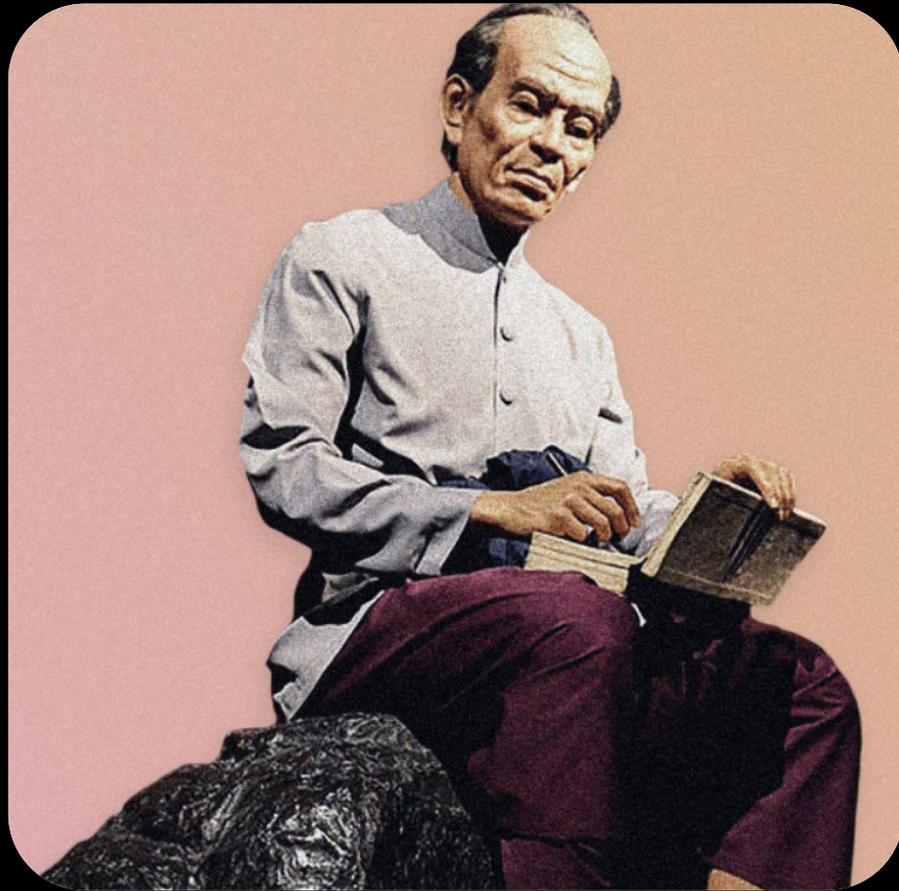
พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

ชีวิตบั้นปลายของสุนทรภู่ รักราชการกับพระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ ๕ ปี มีความสุขพอสมควร และถึงแก่กรรมเมื่อ ปีเถาะ พ.ศ. ๒๓๙๘ อายุ ๗๐ ปี ในแผ่นดินของรัชกาลที่ ๔

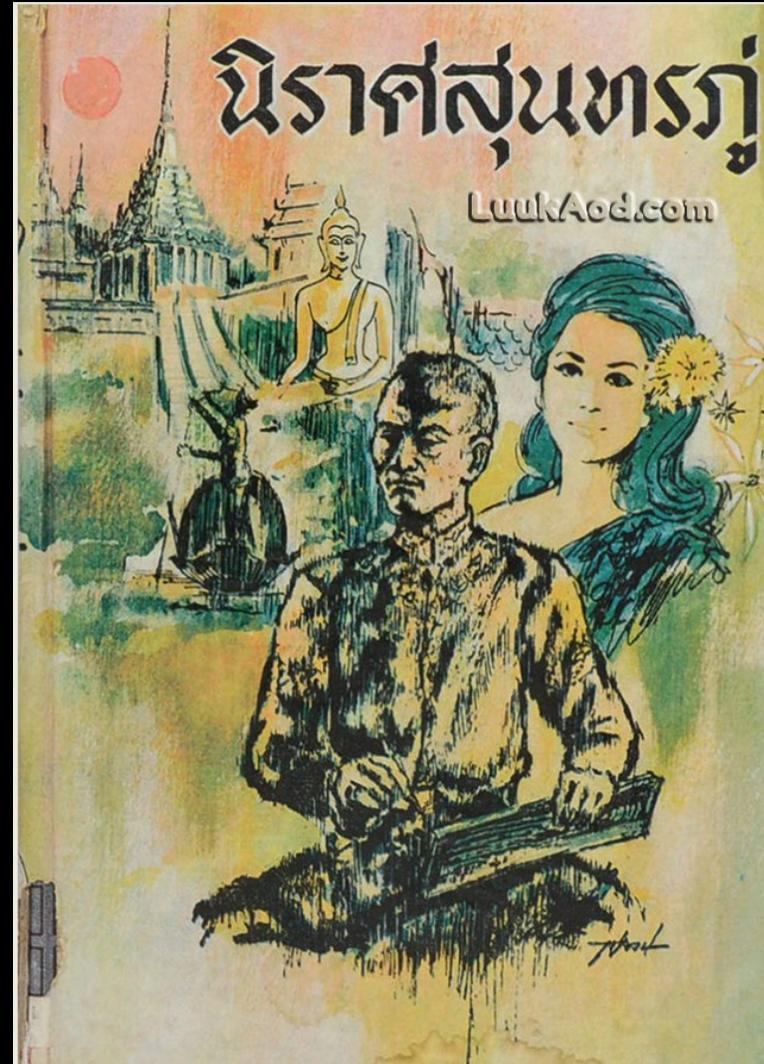
พระสุนทรโวหาร (สุนทรภู่)

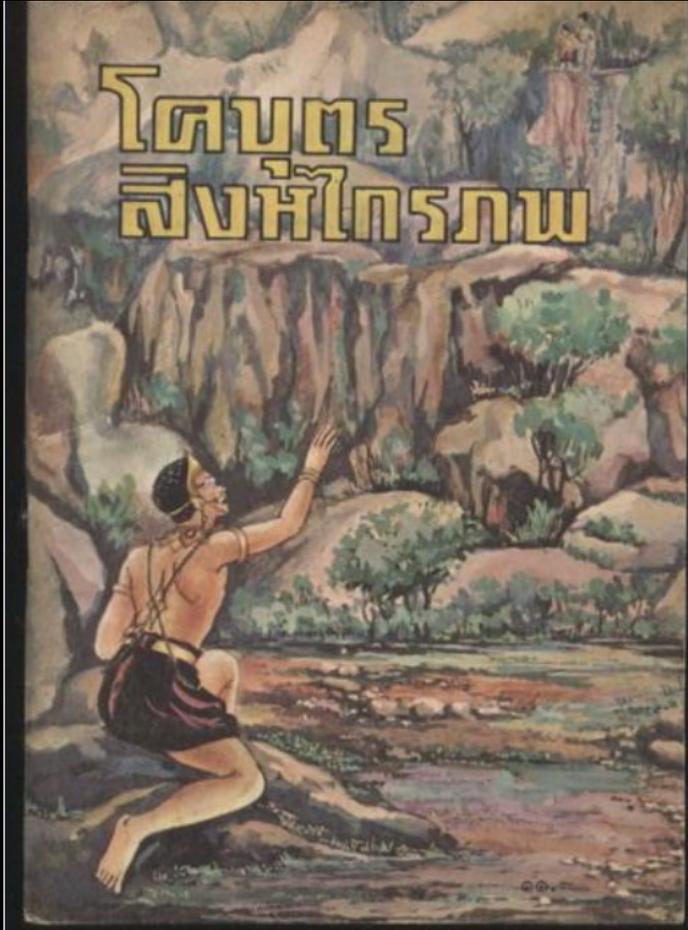
ผลงานประพันธ์ของสุนทรภู่มีความไพเราะ มีคุณค่า ได้รับความนิยมและการยกย่องอย่างสูง และได้รับการขนานนามว่า “เชกสเปียร์แห่งประเทศไทย” ในกระบวนกลอน สำนวนกล่าวความอย่างปากตลาดและจินตนาการเลิศล้ำกว่ายุคสมัย ทำให้กลอนสุภาพ โดยเฉพาะกลอนนิทานได้รับความนิยมสูงสุดในหมู่ราษฎรสามัญ วรรณกรรมของสุนทรภู่จึงเป็นอมตะและได้รับความนิยมแพร่หลายตลอดมา

ผลงานของสุนทรภู่ : แบ่งตามประเภท (นิราศ)

- นิราศเมืองแกลง : จากวัดศรีสุदारามถึงบ้านกร่ำ
อำเภอแกลง จังหวัดระยอง
- นิราศพระบาท : จากวัดระฆังโฆสิตารามถึงวัด
พระพุทธบาท จังหวัดสระบุรี
- นิราศภูเขาทอง : จากวัดราชบูรณะถึงวัดหน้าพระเมรุ
จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- นิราศวัดเจ้าฟ้า : จากวัดพระเชตุพนวิมลมังคลาราม ถึง
วัดเจ้าฟ้าอากาศนาถนรินทร์ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
- นิราศสุพรรณ : จากวัดราชบูรณะ ถึงพื้นที่ป่าและภูเขา
จังหวัดสุพรรณบุรี
- นิราศพระปฐม : จากบริเวณพระราชวังเดิมถึงวัด
พระปฐมเจดีย์ จังหวัดนครปฐม

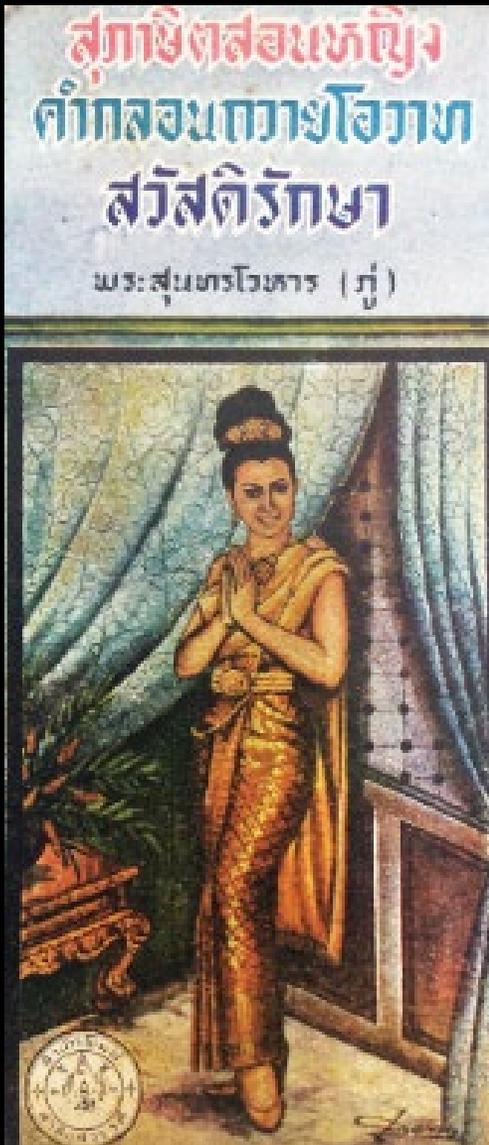
ผลงานของสุนทรภู่ : แบ่งตามประเภท (นิทาน)

นิทาน จำนวน ๕ เรื่อง ประกอบด้วย

- โคบุตร
- พระอภัยมณี
- พระไชยสุริยา
- ลักษณะวงศ์
- สิงห์ไกรภพ

ผลงานของสุนทรภู่ : แบ่งตามประเภท (สุภาษิต / บทละคร / เสภา)

ผลงานโดดเด่นของสุนทรภู่

วรรณคดีไทย
เรื่อง นิราศภูเขาทอง

พระสุนทรโวหาร (ภู่)

มาตรฐาน/ตัวชี้วัด
สาระที่ ๕ เข้าใจและแสดงความคิดเห็น วิเคราะห์วรรณคดีและวรรณกรรม
ไทยอย่างเห็นคุณค่า และนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตจริง
ก ๕.๑ บ.๑.๑ สรุปเนื้อหาวรรณคดีและวรรณกรรมที่อ่าน

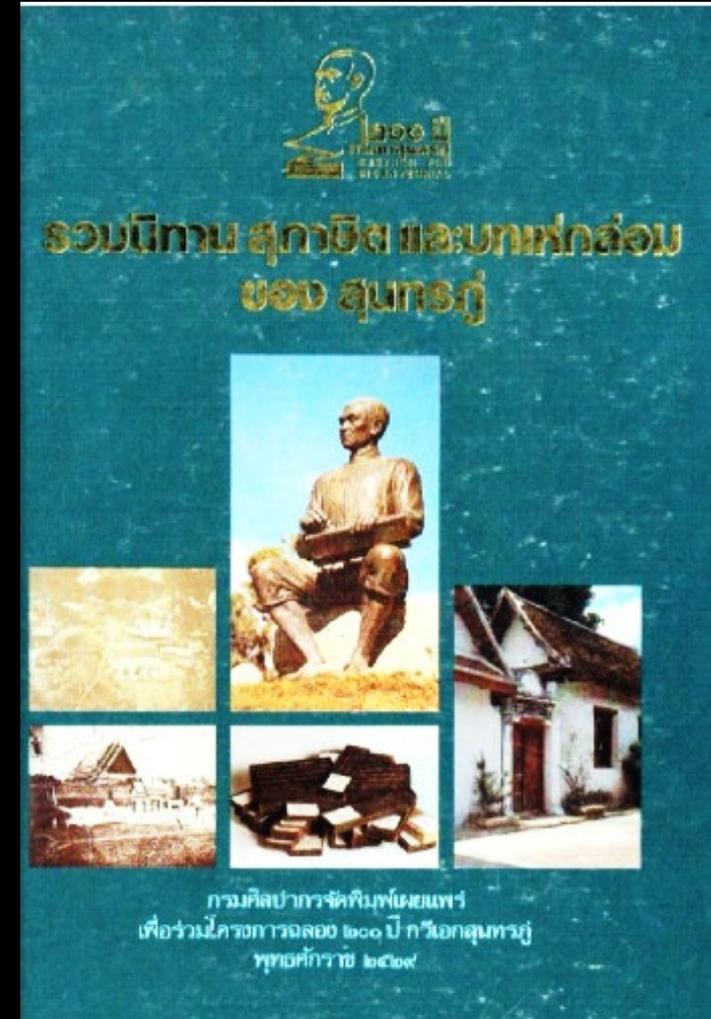
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ โรงเรียนวัดทองแดง

ได้รับการยกย่องว่าเป็น “นิราศเรื่องที่ดีที่สุด” ของสุนทรภู่ แต่งด้วยกลอนนิราศ ซึ่งมีความคล้ายคลึงกับกลอนสุภาพ มีความยาวเพียง ๘๙ คำกลอนเท่านั้น แต่มีความไพเราะเรียงง่ายตามแบบฉบับของสุนทรภู่ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย บรรยายความรู้สึก ขณะเดียวกันก็กล่าวถึงสภาพของเส้นทางไปนมัสการเจดีย์ภูเขาทอง ที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ขณะผนวชเป็นพระภิกษุด้วย โดยมักจะเปรียบเทียบชีวิตและโชคชะตาของตนกับธรรมชาติรอบข้างที่เดินทางผ่าน กลอนหลายบทเป็นที่คุ้นหูและได้รับการกล่าวขานจวบจนปัจจุบัน

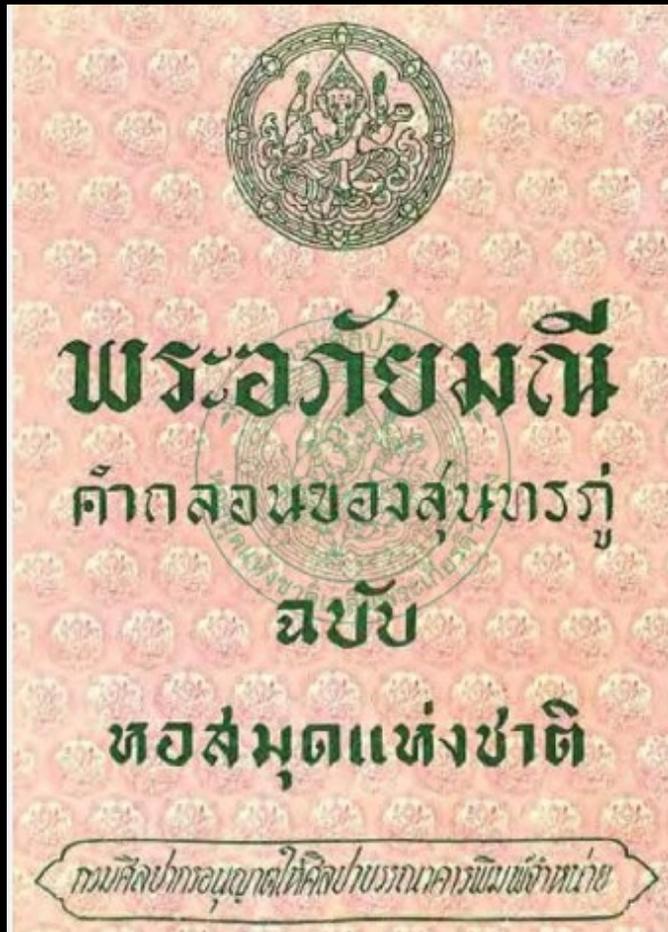
ผลงานของสุนทรภู่ : แบ่งตามประเภท (บทเห่กล่อม)

บทเห่กล่อม ๔ เรื่อง ประกอบด้วย

- จีบระบำ
- กากี
- พระอภัยมณี
- โคบุตร

ผลงานโดดเด่นของสุนทรภู่

เป็นผลงานชิ้นเอก มีความยาว ๙๔ เล่มสมุดไทย เป็นเรื่องที่ได้รับค่านิยมมากที่สุดเรื่องหนึ่งในวงวรรณกรรมไทย ถูกนำไปดัดแปลง ถ่ายทอดในสื่ออื่นๆ เช่น ละคร ภาพยนตร์ ภาพวาด การ์ตูน อย่างแพร่หลาย ด้วยกระบวนการจินตนาการความคิด การผูกโครงเรื่องระดับความลึกซึ้งของเนื้อหา สามารถตีความได้หลากหลาย สะท้อนให้เห็นความอัจฉริยะในการประพันธ์ของสุนทรภู่ จนได้รับการยกย่องจากวรรณคดีสโมสร ให้เป็น “ยอดของวรรณคดีประเภทนิทานคำกลอน”

ผลงานโดดเด่นของสุนทรภู่

บทเสภาเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอน กำเนิดพลายงาม
เมื่อครั้งรัชกาลที่ ๒ โปรดเกล้าให้ชำระเสภาขุนช้างขุนแผน ได้
ประชุมกวีเอกสมัยนั้นให้ช่วยกันแต่งคนละตอน สุนทรภู่ได้รับ
มอบหมายให้ร่วมแต่งด้วย และแต่งอย่างสุดฝีมือ จนทำให้ขุนช้าง
ขุนแผนกลายเป็นเพชรเม็ดงามในวงวรรณกรรมไทย
เนื่องจากอุดมไปด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์อย่างครบถ้วน

ผลงานโดดเด่นของสุนทรภู่

แต่งด้วยกลอนสุภาพ กล่าวถึงข้อประพฤติกของสตรี เช่น การรักนวลสงวนตัว การแต่งกาย การดูแลบ้านเรือน การปรนนิบัติรับใช้สามี ความมั่งคั่งและค่านิยมด้านต่าง ๆ เป็นแหล่งรวมคติสอนใจในการครองตนของหญิง ตามวัฒนธรรมไทยดั้งเดิม เป็นที่ยกย่องแพร่หลายสืบต่อกันมา

การยกย่องเชิดชูสุนทรภู่

- สุนทรภู่ ได้รับการยกย่องจากองค์การยูเนสโกให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ด้านงานวรรณกรรม ในโอกาสครบรอบ ๒๐๐ ปี ชาตีกาล เมื่อปี ๒๕๒๙
- การก่อสร้างอนุสาวรีย์ ไว้ที่ตำบลบ้านกร่ำ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง บ้านเกิดของบิดาสุนทรภู่
- อนุสาวรีย์ ณ วัดศรีสุदारาม / จังหวัดเพชรบุรี / จังหวัดนครปฐม
- การจัดกิจกรรมวันสุนทรภู่ และถือให้วันที่ ๒๖ มิถุนายน ของทุกปี เป็นวันสุนทรภู่

สรูป

สุนทรภู่ : เกิดวังหลัง รับราชการวังหลวง ตายวังหน้า
วันที่ ๒๖ มิถุนายน ของทุกปี ถือเป็นวันสุนทรภู่